

Bruksela, 7 maja 2025 r.
(OR. en)

8672/25

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2024/0079(NLE)

EDUC 135
SOC 255
JEUN 64
DIGIT 81
ENV 309

NOTA

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Rada
Dotyczy:	Projekt zalecenia Rady w sprawie europejskiego systemu zapewniania jakości i uznawalności w szkolnictwie wyższym – <i>Przyjęcie</i>

1. 30 kwietnia 2025 r. Komitet Stałych Przedstawicieli potwierdził porozumienie co do wyżej wymienionego projektu zalecenia w wersji przedstawionej w załączniku do niniejszej noty.
2. Rada (ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu) jest zatem proszona o przyjęcie projektu zalecenia na posiedzeniu 12 maja 2025 r.
3. Przyjęte zalecenie zostanie opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Projekt zalecenia Rady

w sprawie europejskiego systemu zapewniania jakości i uznawalności w szkolnictwie wyższym

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 165,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

1. Systemy zapewniania jakości mają zasadnicze znaczenie dla stworzenia wysokich norm jakości edukacji i dla budowania zaufania między systemami i instytucjami szkolnictwa wyższego w całym europejskim obszarze edukacji i poza nim. Stanowią one kluczowy element współpracy transnarodowej. Zapewnianie jakości szkolnictwa wyższego jest podstawą wzajemnego zaufania, które umożliwia współpracę transnarodową i niezakłóconą mobilność edukacyjną.
2. Główna odpowiedzialność za jakość oferty edukacyjnej spoczywa na instytucjach szkolnictwa wyższego, dla których osiągnięcie najwyższych norm w tym zakresie powinno być priorytetem instytucjonalnym i które na potrzeby realizacji tego celu powinny opracowywać strategie i procesy zapewniania jakości.

3. Wdrożenie norm i wytycznych dla zapewniania jakości w europejskim obszarze szkolnictwa wyższego (ESG) jest podstawowym krokiem w procesie konsolidacji europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego oraz wspiera budowanie kultury jakości w systemach i instytucjach szkolnictwa wyższego w całej Europie; ESG nie zostały jednak jeszcze w pełni wdrożone we wszystkich państwach członkowskich.
4. Społeczeństwa w całej Europie doświadczają dynamicznych przemian, które są napędzane przez transformację ekologiczną i cyfrową, możliwości i wyzwania związane ze sztuczną inteligencją, wyzwania demograficzne oraz szybko zmieniającą się sytuację geopolityczną. Systemy szkolnictwa wyższego powinny nie tylko reagować na te przemiany, ale także aktywnie w nich uczestniczyć i być ich motorem. Procesy zapewniania jakości powinny w stosownych przypadkach wspierać instytucje szkolnictwa wyższego w tych przemianach za pomocą przeglądów eksperckich pozwalających udoskonalić jakość oferty edukacyjnej.
5. Należy odpowiedzieć na potrzebę usprawnienia procesów zapewniania jakości, ich umiędzynarodowienia i dostosowania do zakładanych celów, jednocześnie dopilnowując, aby procesy te nadal koncentrowały się na zapewnianiu najwyższych norm jakości. Uzyskiwanie informacji od absolwentów na temat ich ścieżek uczenia się i kariery zawodowej oraz adekwatności kształcenia, a także nabytych umiejętności i kompetencji stanowi cenne narzędzie monitorowania, które można wykorzystać do zapewniania jakości i adekwatności na poziomie instytucjonalnym i systemowym. Europejska inicjatywa monitorowania losów absolwentów¹ pozwoliła poprawić systematyczność i porównywalność monitorowania.
6. Rozbieżne krajowe rozwiązania w zakresie zapewniania jakości nadal utrudniają współpracę transnarodową w szkolnictwie wyższym i opracowywanie wspólnych programów edukacyjnych oraz ograniczają możliwości edukacyjne dla instytucji szkolnictwa wyższego i studentów. Ważne jest, aby wykazywanie zgodności z wymogami formalnymi równoważyć stałym naciskiem na ciągłe doskonalenie oferty edukacyjnej i zaangażowaniem w tej kwestii, co ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia jakości.

¹ Zalecenie Rady z dnia 20 listopada 2017 r. dotyczące monitorowania losów absolwentów (Dz.U. C 423 z 9.12.2017, s. 1).

7. Istniejące instrumenty, takie jak europejskie podejście do zapewniania jakości wspólnych programów (podejście europejskie)², są wysoko cenione przez społeczność szkolnictwa wyższego i państwa członkowskie, ale ich wdrażanie jest nadal ograniczone ze względu na rozbieżne podejścia krajowe.
8. Wspólne programy stały się cechą rozpoznawczą europejskiego obszaru edukacji i są wysoko cenione przez wszystkich interesariuszy z sektora szkolnictwa wyższego. Odpowiednie ustalenia w zakresie zapewniania jakości są warunkiem wstępnym powszechnego wdrażania tych wspólnych programów w całej Unii. Przyznawanie znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski” na podstawie wcześniej określonych kryteriów mogłoby pomóc w rozwiązaniu istniejących problemów związanych z zapewnianiem jakości i akredytacją wspólnych programów. Na późniejszym etapie dalszym impulsem ułatwiającym instytucjom szkolnictwa wyższego, które są zaangażowane we współpracę transnarodową, organizowanie wspólnych programów i przyznawanie wspólnych dyplomów, zgodnie z instrumentami bolońskimi, mógłby stać się wspólny dyplom europejski.
9. Dyskusje na temat wspólnego dyplomu europejskiego wciąż trwają, a Rada Unii Europejskiej nie podjęła jeszcze decyzji w sprawie jego ewentualnego wprowadzenia. Wszelkie odniesienia do wspólnego dyplomu europejskiego w niniejszym zaleceniu Rady należy rozumieć w ten sposób. Aby Rada mogła podjąć opartą na dowodach decyzję dotyczącą kolejnych kroków w kierunku wspólnego dyplomu europejskiego, potrzebne będą jasne i szczegółowe informacje.
10. Kryteria europejskie zawarte w załączniku II określają kluczowe cechy znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski”, gwarantują przestrzeganie najwyższych norm w zakresie oferowania programów transnarodowych i uwypuklają specyficzny europejski charakter takiego znaku. Kryteria te nie są ani obowiązkowe, ani prawnie wiążące, jednak w celu zapewnienia wzajemnego zaufania znak jakości „Wspólny Dyplom Europejski” przyznaje się jedynie po spełnieniu wszystkich tych kryteriów.

² Podejście to, zatwierdzone przez ministrów europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego w maju 2015 r., ma na celu „wyliminować istotną przeszkodę w rozwijaniu wspólnych programów poprzez ustanowienie opartych na uzgodnionych narzędziach europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego norm dla tych programów, bez stosowania żadnych dodatkowych kryteriów krajowych”.

11. Zestaw kryteriów europejskich dotyczących znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski” może stać się podstawą opracowania kryteriów mających zastosowanie na późniejszym etapie do wspólnego dyplomu europejskiego, jeżeli po przeanalizowaniu sprawozdania Komisji z oceny wdrażania znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski” i studium wykonalności dotyczącego wspólnego dyplomu europejskiego zgodnie z rezolucją Rady w sprawie znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski” i kolejnych kroków w kierunku ewentualnego wspólnego dyplomu europejskiego: zwiększanie konkurencyjności Europy i atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego Rada postanowi podjąć działania, by wprowadzić wspólny dyplom europejski. Studium wykonalności powinno obejmować dogłębną ocenę kryteriów europejskich, na podstawie których przyznawany byłby wspólny dyplom europejski, oraz odpowiednie procedury zapewniania jakości służące jako podstawa decyzji Rady w sprawie kryteriów dotyczących ewentualnego wspólnego dyplomu europejskiego.
12. Zgodnie z zaleceniem Rady w sprawie tworzenia powiązań na rzecz skutecznej europejskiej współpracy w dziedzinie szkolnictwa wyższego³ kilka państw członkowskich zachęca do stosowania podejścia europejskiego i stopniowo przechodzi na bardziej instytucjonalne systemy zewnętrznego zapewniania jakości, dzięki czemu transnarodowa współpraca w dziedzinie szkolnictwa wyższego staje się bardziej skuteczna i elastyczna. Wzmocnienie systemów wewnętrznego zapewniania jakości jest ważnym krokiem w kierunku przyspieszenia procesów przy jednoczesnym zapewnieniu najwyższych norm jakości.

³ Zalecenie Rady z dnia 5 kwietnia 2022 r. w sprawie tworzenia powiązań na rzecz skutecznej europejskiej współpracy w dziedzinie szkolnictwa wyższego (Dz.U. C 160 z 13.4.2022, s. 1).

13. Sojusze instytucji szkolnictwa wyższego, takie jak sojusze w ramach inicjatywy Uniwersytety Europejskie, odgrywają ważną rolę we współpracy transnarodowej. W swoich konkluzjach w sprawie inicjatywy „Uniwersytety Europejskie” – łączenie szkolnictwa wyższego, badań, innowacji i społeczeństwa: ku nowemu wymiarowi europejskiego szkolnictwa wyższego⁴ Rada stwierdziła, że Uniwersytety Europejskie mają stanowić wkład w jakość współpracy transnarodowej poprzez strategie międzyinstytucjonalne łączące uczenie się i nauczanie, badania, innowacje, transfer wiedzy do gospodarki i społeczeństwa oraz przyczyniające się do zmian politycznych i społecznych. Są też ważną platformą do dalszego rozwijania wymiaru badawczo-innowacyjnego w instytucjach szkolnictwa wyższego prowadzących uczenie się oparte na badaniach oraz do rozwijania długoterminowych elastycznych i atrakcyjnych karier badawczych i dydaktycznych. Sojusze te działają na rzecz przeniesienia współpracy na wyższy poziom poprzez tworzenie europejskich międzyuczelnianych kampusów, w których normą jest wspólna oferta edukacyjna. Kluczowym krokiem w kierunku utworzenia tych kampusów jest budowanie przez sojusze systemów wewnętrznego zapewniania jakości, które gwarantują, że jakość wspólnej oferty edukacyjnej jest zgodna z najwyższymi normami. Zaowocuje to pewnością dla zaangażowanych w nie podmiotów i ułatwi tworzenie wspólnej oferty edukacyjnej. Wskazano podstawowe elementy składowe niezbędne, by rozpocząć badanie możliwości opracowania specjalnych ram zapewniania jakości i ocenić ich stosowanie.

⁴ Konkluzje Rady w sprawie inicjatywy „Uniwersytety Europejskie” – łączenie szkolnictwa wyższego, badań, innowacji i społeczeństwa: ku nowemu wymiarowi europejskiego szkolnictwa wyższego (Dz.U. C 221 z 10.6.2021, s. 14).

14. Automatyczne wzajemne uznawanie kwalifikacji i okresów nauki za granicą jest niezbędne, aby mobilność edukacyjna stała się możliwa dla wszystkich, aby wspierać zrównoważoną cyrkulację talentów pomiędzy wszystkimi państwami członkowskimi i wzmacniać konkurencyjność. W zaleceniu Rady z 2018 r. w sprawie automatycznego wzajemnego uznawania kwalifikacji uzyskanych w ramach kształcenia na poziomie wyższym i średnim II stopnia oraz efektów uczenia się osiągniętych w okresach nauki za granicą⁵ zalecono państwom członkowskim podjęcie działań niezbędnych do osiągnięcia automatycznego wzajemnego uznawania do celów dalszego kształcenia bez konieczności przechodzenia oddzielnej procedury uznawania, tak aby kwalifikacje na poziomie wykształcenia wyższego uzyskane w jednym państwie członkowskim były automatycznie uznawane na tym samym poziomie do celów zapewnienia dostępu do dalszych studiów w innych państwach, bez uszczerbku dla uprawnień instytucji szkolnictwa wyższego lub właściwych organów do określenia specyficznych kryteriów przyjmowania na konkretne programy lub sprawdzania autentyczności dokumentów. Solidne systemy zapewniania jakości stanowią podstawę budowania zaufania niezbędnego do zapewnienia automatycznego uznawania.
15. Niniejsze zalecenie jest w pełni zgodne z zasadami pomocniczości, autonomii instytucjonalnej i wolności akademickiej i będzie wdrażane zgodnie z uwarunkowaniami krajowymi oraz we współpracy z państwami członkowskimi i wszystkimi odpowiednimi interesariuszami,

⁵ Zalecenie Rady z dnia 26 listopada 2018 r. w sprawie propagowania automatycznego wzajemnego uznawania kwalifikacji uzyskanych w ramach kształcenia i szkolenia na poziomie wyższym i średnim II stopnia oraz efektów uczenia się osiągniętych w okresach nauki za granicą (Dz.U. C 444 z 10.12.2018, s. 1).

PRZYJMUJE NINIEJSZE ZALECENIE:

Poprawa wszystkich systemów zapewniania jakości

1. Zaleca się, aby państwa członkowskie:

- a) działały na rzecz ciągłej poprawy zapewniania jakości, w tym w celu podniesienia jakości i adekwatności szkolnictwa wyższego, oraz utrzymywały wysoki poziom transnarodowego zaufania i odpowiedzialności w instytucjach szkolnictwa wyższego;
- b) dopilnowywały, by systemy zapewniania jakości były dostosowane do zakładanych celów, a tym samym zdolne reagować na kluczowe zmiany społeczne, technologiczne i gospodarcze mające wpływ na szkolnictwo wyższe. Systemy szkolnictwa wyższego mogą czerpać z istniejących dobrych praktyk, aby uwzględniać te kwestie w różny sposób, na przykład przez zachęcanie instytucji szkolnictwa wyższego do włączenia tych kwestii do procedur wewnętrznego zapewniania jakości, uwzględnianie konkretnych celów w ramach regularnych działań w zakresie zewnętrznego zapewniania jakości lub przez ukierunkowane lub tematyczne przeglądy jakości na poziomie systemowym. Główna odpowiedzialność za jakość oferty edukacyjnej spoczywa na danej instytucji szkolnictwa wyższego. Podejście takie powinno być realizowane w pełnej zgodności z ESG i może obejmować następujące kwestie:
 - i) propagowanie i ochrona podstawowych wartości akademickich określonych w procesie bolońskim;

- ii) adekwatność efektów nauczania i uczenia się względem rozwoju osobistego, szans na zatrudnienie oraz względem aktywnej, krytycznej i odpowiedzialnej postawy obywatelskiej, którą to adekwatność osiąga się na przykład w oparciu o informacje pochodzące z monitorowania losów absolwentów lub dzięki ściślejszej współpracy z partnerami społecznymi, w tym przez opracowywanie programów nauczania i oferowanie możliwości staży⁶;
- iii) potencjał programów (prowadzących do uzyskania pełnego dyplomu lub mikropoświadczeń) do poprawy kompetencji (tj. wiedzy, umiejętności i postaw) studentów i osób uczących się przez całe życie w zakresie kluczowych priorytetów społecznych i gospodarczych, takich jak transformacja ekologiczna i cyfrowa;
- iv) odpowiednie synergie między edukacją, w tym kształceniem i szkoleniem zawodowym, badaniami naukowymi, innowacjami i usługami dla społeczeństwa;
- v) włączające szkolnictwo wyższe, zgodnie z definicją procesu bolońskiego, wspierające m.in. dostępność i równouprawnienie płci, a także podejście zorientowane na osobę uczącą się i dobrostan;
- vi) atrakcyjne i stabilne kariery akademickie i warunki pracy⁷;
- vii) strategie zacieśnienia współpracy międzynarodowej;

⁶ Zalecenie Rady z dnia 20 listopada 2017 r. dotyczące monitorowania losów absolwentów (Dz.U. C 423 z 9.12.2017, s. 1).

⁷ Jak zdefiniowano w zaleceniu Rady z dnia 25 listopada 2024 r. w sprawie atrakcyjnych i stabilnych karier w szkolnictwie wyższym (Dz. U. C, C/2024/7282, 5.12.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/7282/oj>).

- c) w miarę możliwości dopilnowywały, aby w przypadku instytucji szkolnictwa wyższego procesy zewnętrznego zapewniania jakości były dostosowane do zakładanych celów i zasobooszczędne w celu uniknięcia dodatkowych obciążeń administracyjnych;
- d) zapewniały wydawanie decyzji w sprawie akredytacji, rejestracji i oceny instytucji i programów szkolnictwa wyższego w sposób przejrzysty i obiektywny, zgodnie z ESG, z wykorzystaniem odpowiedniego wkładu ekspertów i z udziałem społeczności szkolnictwa wyższego, w tym studentów oraz pracowników akademickich i administracyjnych, we wspieraniu kultury jakości;
- e) zachęcały instytucje szkolnictwa wyższego do monitorowania, w jakim stopniu procedury zapewniania jakości prowadzą do poprawy jakości oferty edukacyjnej;
- f) zachęcały do publikowania w bazie danych wyników zewnętrznego zapewniania jakości (DEQAR) przeglądów dotyczących zapewniania jakości (zarówno na poziomie instytucjonalnym, jak i programowym) i ułatwiały ich tłumaczenie, aby poprawić transnarodową przejrzystość co do jakości oferty szkolnictwa wyższego;

- g) zapewniały objęcie instytucjonalnymi systemami wewnętrznego zapewniania jakości całego zakresu oferty edukacyjnej instytucji szkolnictwa wyższego. W przypadku oferty edukacyjnej umożliwiającej uzyskanie mikropoświadczeń należy stosować jako punkt odniesienia europejskie podejście do mikropoświadczeń na potrzeby uczenia się przez całe życie i zatrudnialności oraz europejskie zasady opracowywania i wydawania mikropoświadczeń⁸;
- h) wspierały i zachęcały agencje ds. zapewniania jakości do organizowania działań w zakresie wzajemnego uczenia się, umożliwiając krajowym instytucjom szkolnictwa wyższego i agencjom ds. zapewniania jakości porównywanie ich praktyk z praktykami w innych częściach europejskiego obszaru edukacji. Można to osiągnąć przez uczenie się oparte na analizie porównawczej⁹, w ramach którego instytucje szkolnictwa wyższego i agencje ds. zapewniania jakości mogą uczyć się od innych wiodących instytucji szkolnictwa wyższego, lub przez analizę danych gromadzonych w ramach europejskiego monitorowania losów absolwentów oraz danych gromadzonych przez Europejskie Centrum Monitorowania Sektora Szkolnictwa Wyższego.

⁸ Zalecenie Rady z dnia 16 czerwca 2022 r. w sprawie europejskiego podejścia do mikropoświadczeń na potrzeby uczenia się przez całe życie i zatrudnialności (Dz.U. C 243 z 27.6.2022, s. 10).

⁹ Uczenie się oparte na analizie porównawczej definiuje się jako proces służący tworzeniu systemowego, zintegrowanego powiązania analizy porównawczej z działaniami w zakresie wzajemnego uczenia się we wszystkich obszarach związanych z zapewnianiem jakości w dziedzinie szkolnictwa wyższego.

Badanie możliwości opracowania specjalnych ram zapewniania jakości na potrzeby sojuszy instytucji szkolnictwa wyższego

2. Zaleca się, aby państwa członkowskie uczestniczyły w badaniu możliwości opracowania specjalnych europejskich ram umożliwiających każdemu rodzajowi sojuszy instytucji szkolnictwa wyższego zaangażowanych w trwałą, długoterminową współpracę wykraczającą poza współpracę ad hoc czy współpracę w formie poszczególnych projektów poddawanie się wspólnej ocenie zewnętrznej dotyczącej ich wspólnych ustaleń w zakresie wewnętrznego zapewniania jakości, obejmującej w razie potrzeby wszystkie wspólne działania lub przynajmniej wspólną ofertę edukacyjną uczestniczących instytucji, takie jak wspólne programy lub wspólne mikropoświadczenia. Prace te powinny obejmować następujące działania:
- a) współpraca z interesariuszami odpowiedzialnymi za zapewnianie jakości i sojuszami instytucji szkolnictwa wyższego w celu zbadania możliwości opracowania i przetestowania specjalnych ram zapewniania jakości w oparciu o elementy składowe zawarte w załączniku I do niniejszego zalecenia oraz w stosownych przypadkach w oparciu o wyniki projektów EUniQ¹⁰ i IMINQA¹¹ finansowanych w ramach programu Erasmus+;
 - b) ocena zapotrzebowania na te specjalne ramy, ze szczególnym uwzględnieniem tego, czy mogą one prowadzić do znacznego zmniejszenia obciążeń administracyjnych i przynieść wyraźną wartość dodaną instytucjom szkolnictwa wyższego i innym zaangażowanym podmiotom;
 - c) na podstawie wyników oceny – umożliwienie unijnym agencjom ds. zapewniania jakości zarejestrowanym w europejskim rejestrze agencji ds. zapewniania jakości (EQAR) oraz agencjom UE, które w pełni wdrażają europejskie podejście do zapewniania jakości wspólnych programów, przeprowadzenie takiej zewnętrznej oceny zapewniania jakości w oparciu o te ramy;

¹⁰ W ramach projektu EUniQ opracowano podejście do kompleksowego zapewniania jakości Uniwersytetów Europejskich.

¹¹ IMINQA to projekt parasolowy wspierający grupę tematyczną w ramach procesu bolońskiego zajmującą się zapewnianiem jakości.

Usprawnienie programowych i łączonych podejść do zewnętrznego zapewniania jakości

3. Zaleca się, aby państwa członkowskie:

- a) ułatwiały współpracę transnarodową i usprawnienie systemów szkolnictwa wyższego przez:
 - i) wspieranie instytucji szkolnictwa wyższego we wdrażaniu lub usprawnianiu solidnych procedur wewnętrznego zapewniania jakości oraz w rozwijaniu silnej instytucjonalnej kultury jakości;
 - ii) jeżeli instytucje szkolnictwa wyższego stosują już solidne procedury wewnętrznego zapewniania jakości, zachęcanie do przechodzenia na podejście instytucjonalne do zapewniania jakości, na przykład przez ograniczenie obowiązkowej akredytacji programów przez agencje ds. zapewniania jakości do wstępnej akredytacji nowych programów, a tam gdzie to możliwe wprowadzenie procedur samoreakredytacji w ramach procedur wewnętrznego zapewniania jakości;
 - iii) wzmocnienie opartego na dowodach podejścia do zapewniania jakości, z wykorzystaniem różnych danych, w tym danych gromadzonych w ramach monitorowania losów absolwentów i danych gromadzonych przez Europejskie Centrum Monitorowania Sektora Szkolnictwa Wyższego; oraz
 - iv) wspieranie wzajemnego uczenia się i budowania zdolności instytucji szkolnictwa wyższego w celu wzmocnienia ich kultury jakości podczas przechodzenia na instytucjonalne podejście do zewnętrznego zapewniania jakości;

- b) tam, gdzie jeszcze go nie wprowadzono, zezwalały na stosowanie podejścia europejskiego i zachęcały do jego stosowania przez:
 - i) usunięcie kryteriów zapewniania jakości dodanych na szczeblu krajowym lub wszelkich innych potencjalnych barier administracyjnych lub regulacyjnych;
 - ii) stworzenie sprzyjającego otoczenia zapewniającego doradztwo i wsparcie dla osób zajmujących się zapewnianiem jakości, przy uwzględnieniu autonomii instytucjonalnej;
 - iii) sprzyjanie otoczeniu, w którym stosowanie tego podejścia nie zmniejsza korzyści finansowych w porównaniu ze stosowaniem procedur na szczeblu krajowym.

Budowanie fundamentów znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski”

Zaleca się, aby znak jakości „Wspólny Dyplom Europejski” był przyznawany wyłącznie:

- a) gdy spełnione zostaną wszystkie kryteria europejskie dotyczące znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski” określone w załączniku II,
- oraz
- b) w odniesieniu do jakości zapewnionej zgodnie z ESG lub z uznanymi programami, w zależności od uwarunkowań krajowych, tak aby zapewnić stosowanie wspólnych norm oraz jakość i wiarygodność tego znaku.

4. Zaleca się, aby państwa członkowskie:

- a) umożliwiły unijnym agencjom ds. zapewniania jakości zarejestrowanym w EQAR oraz agencjom UE, które w pełni wdrażają europejskie podejście do zapewniania jakości wspólnych programów:
 - i) przyznawanie znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski”¹² programom studiów prowadzących do wspólnego dyplomu opartym na istniejących instrumentach bolońskich i spełniającym kryteria ESG, a także wszystkie kryteria europejskie określone w załączniku II, jeżeli wymagane jest zastosowanie programowego lub łączonego podejścia do zewnętrznego zapewniania jakości;

lub

- ii) nadawanie wszystkim rodzajom instytucji szkolnictwa wyższego, które podlegają krajowemu lub regionalnemu zewnętrznemu zapewnianiu jakości na poziomie instytucjonalnym, uprawnień do samodzielnego przyznawania znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski” swoim programom studiów prowadzącym do wspólnego dyplomu – w oparciu o system wewnętrznego zapewniania jakości i zgodnie z istniejącymi instrumentami bolońskimi, kryteriami ESG i wszystkimi kryteriami europejskimi;
- b) wskazały, jak można uzupełnić regularny przegląd pracy krajowych agencji ds. zapewniania jakości pod kątem ESG w celu zapewnienia, aby wspólne programy odpowiadały kryteriom europejskim; stworzyły repozytorium wspólnych programów, które spełniają kryteria europejskie i kwalifikują się do otrzymania znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski”;
- c) współpracowały z Komisją, by ocenić, czy w stosownych przypadkach kryteria europejskie dotyczące znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski” mogą być stosowane również do programów szkolnictwa wyższego na poziomie 5 europejskich ram kwalifikacji.

¹² Jak wspomniano w pkt 12 zalecenia Rady z dnia 5 kwietnia 2022 r. w sprawie tworzenia powiązań na rzecz skutecznej europejskiej współpracy w dziedzinie szkolnictwa wyższego (Dz.U. C 160 z 13.4.2022, s. 1).

Wdrożenie automatycznego uznawania

5. Zaleca się, aby państwa członkowskie:

- a) zachęcały do oceny wdrożenia automatycznego wzajemnego uznawania¹³ w ramach procedur wewnętrznego i zewnętrznego zapewniania jakości w instytucjach szkolnictwa wyższego i wspierały taką ocenę;
- b) opracowały, w ścisłej współpracy z instytucjami szkolnictwa wyższego i innymi interesariuszami, i wydały jasne wytyczne dla instytucji szkolnictwa wyższego dotyczące sposobu rozróżnienia między automatycznym uznawaniem kwalifikacji w celu uzyskania dostępu do programu a uprawnieniami instytucji szkolnictwa wyższego do podejmowania decyzji o przyjęciu na dany program studiów; w razie potrzeby dokonywały przeglądu tych wytycznych w oparciu o wyniki przeglądów przeprowadzanych przez pracujące w ramach Erasmus+ zespoły ds. przyspieszenia automatycznego uznawania¹⁴ w celu wdrożenia automatycznego uznawania kwalifikacji;
- c) wspierały instytucje szkolnictwa wyższego w stosowaniu podejścia opartego na efektach uczenia się w procedurach przyjmowania studentów, bez uszczerbku dla przysługujących tym instytucjom uprawnień w zakresie określania własnych specyficznych kryteriów przyjmowania;
- d) współpracowały z instytucjami szkolnictwa wyższego i krajowymi lub regionalnymi organami ds. uznawalności w celu monitorowania decyzji o uznawaniu, usprawniając gromadzenie danych i podejścia oparte na dowodach na szczeblu instytucjonalnym, krajowym i europejskim;

¹³ Jak zdefiniowano w zaleceniu Rady z dnia 26 listopada 2018 r. w sprawie propagowania automatycznego wzajemnego uznawania kwalifikacji uzyskanych w ramach kształcenia i szkolenia na poziomie wyższym i średnim II stopnia oraz efektów uczenia się osiągniętych w okresach nauki za granicą (Dz.U. C 444 z 10.12.2018, s. 1).

¹⁴ Jak zalecono w sprawozdaniu Komisji dla Rady z wdrażania zalecenia Rady w sprawie propagowania automatycznego wzajemnego uznawania kwalifikacji uzyskanych w ramach kształcenia i szkolenia na poziomie wyższym i średnim II stopnia oraz efektów uczenia się osiągniętych w okresach nauki za granicą, 23 lutego 2023 r., COM(2023) 91 final.

- e) wspierały instytucje szkolnictwa wyższego w wydawaniu wszystkich dyplomów i mikropoświadczeń w formacie zgodnym ze standardami europejskich poświadczeń cyfrowych w dziedzinie uczenia się (EDC), w tym z europejskim modelem dotyczącym uczenia się, co jest kluczowym czynnikiem umożliwiającym automatyczne uznawanie, przez zgodne z EDC wbudowane kontrole autentyczności i potwierdzenia w zakresie zapewnienia jakości i akredytacji;
 - f) zachęcały do budowania zdolności i tworzenia sieci kontaktów między pracownikami ośrodków ENIC-NARIC i instytucji szkolnictwa wyższego i wspierały takie działania – przez szkolenia i narzędzia cyfrowe, w tym sztuczną inteligencję, oraz zapewniały ścisłą współpracę z organami ds. uznawalności i zapewniania jakości;
 - g) wspierały ścisłą współpracę między pracownikami zajmującymi się uznawalnością a pracownikami ds. zapewniania jakości, zarówno na poziomie krajowym, jak i europejskim, i między siecią ENIC-NARIC a Europejskim Stowarzyszeniem na rzecz Zapewnienia Jakości w Szkolnictwie Wyższym (ENQA).
6. Zaleca się, aby państwa członkowskie przeprowadziły jak najszybciej działania następcze w związku z tymi zaleceniami, tak aby umożliwić wszystkim rodzajom instytucji szkolnictwa wyższego wdrożenie znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski”, oraz aby zbadały możliwość stworzenia wspólnego dyplomu europejskiego zgodnie z rezolucją Rady w sprawie znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski” i kolejnych kroków w kierunku ewentualnego wspólnego dyplomu europejskiego: zwiększanie konkurencyjności Europy i atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego. Zachęca się je, by w kontekście struktur roboczych europejskiego obszaru edukacji¹⁵ regularnie informowały Komisję o środkach wprowadzanych na odpowiednim szczeblu mających wspierać cele niniejszego zalecenia, będące niezbędnymi krokami na drodze do tworzenia i dalszego rozwoju europejskiego obszaru edukacji.

¹⁵ Jak określono w rezolucji Rady w sprawie strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rzecz europejskiego obszaru edukacji i w szerszej perspektywie (2021–2030) (Dz.U. C 66 z 26.2.2021, s. 1).

ZWRACA SIĘ DO KOMISJI, BY:

7. wspierała dalszy rozwój bazy danych wyników zewnętrznego zapewniania jakości (DEQAR)¹⁶, którą zarządza EQAR, w celu wykorzystania jej jako repozytorium programów, którym przyznano znak jakości „Wspólny Dyplom Europejski” – idąc za przykładem dobrych praktyk krajowych ośrodków ds. uznawalności akademickiej i informacji (NARIC), które wykorzystują DEQAR do automatycznego uznawania;
8. nadal wspierała rozwój i propagowanie praktyk monitorowania losów absolwentów w celu poprawy jakości i adekwatności szkolnictwa wyższego, a także poprawy prowadzonych przez nią analiz porównawczych dotyczących państw i instytucji;
9. nadal dzieliła się z państwami członkowskimi i szeroko rozumianą społecznością szkolnictwa wyższego zdobytym doświadczeniem w zakresie inicjatyw współpracy transnarodowej, takich jak sojusze w ramach inicjatywy Uniwersytety Europejskie i programy takie jak wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus, wspólne programy doktoranckie w ramach działania „Maria Skłodowska-Curie” (MSCA) czy specjalistyczne programy edukacyjne finansowane w ramach programu „Cyfrowa Europa”¹⁷;

¹⁶ DEQAR jest bazą danych wyników zewnętrznego zapewniania jakości dla agencji ds. zapewniania jakości wymienionych w europejskim rejestrze zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym (EQAR). Wszystkie agencje zarejestrowane w rejestrze EQAR mogą publikować swoje sprawozdania w bazie danych. Uczestnictwo w DEQAR jest dobrowolne.

¹⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/694 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające program „Cyfrowa Europa” oraz uchylające decyzję (UE) 2015/2240 (Dz.U. L 166 z 11.5.2021, s. 1).

10. zachęcała państwa członkowskie do korzystania z Instrumentu Wsparcia Technicznego (TSI) w celu uzyskania dostosowanej do potrzeb wiedzy technicznej umożliwiającej opracowanie i wdrożenie niezbędnych reform w obszarze szkolnictwa wyższego, m.in. przez poprawę mechanizmów zarządzania i zapewniania jakości w instytucjach szkolnictwa wyższego;
11. wspierała uczenie się oparte na analizie porównawczej między agencjami ds. zapewniania jakości.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

*W imieniu Rady
Przewodniczący / Przewodnicząca*

**Elementy składowe pozwalające zbadać możliwość opracowania specjalnych ram
zapewniania jakości na potrzeby sojuszy instytucji szkolnictwa wyższego**

1. WPROWADZENIE

Poniższe elementy składowe sformułowano tak, aby pozwoliły zbadać możliwość opracowania pełnych ram nowego podejścia do zapewniania jakości na potrzeby sojuszy instytucji szkolnictwa wyższego. Opierają się one na wynikach finansowanych w ramach programu Erasmus+ projektów QA-FIT i IMINQA. Elementy składowe zostały przeanalizowane wspólnie z interesariuszami zajmującymi się zapewnianiem jakości i nie mają na celu powielania żadnych innych procedur zapewniania jakości. Zostaną poddane dalszej wspólnej analizie przez państwa członkowskie i interesariuszy z sektora szkolnictwa wyższego. Będą służyć jako dobrowolne narzędzie, z którego sojusze instytucji szkolnictwa wyższego mogą korzystać do zapewniania jakości i skuteczności swoich wspólnie organizowanych działań.

2. CEL

Zgodnie z normami i wytycznymi dla zapewniania jakości w europejskim obszarze szkolnictwa wyższego (ESG) ocena zapewniania jakości powinna łączyć w sobie dwa cele: odpowiedzialność i doskonalenie, a mianowicie:

- a) przyczyniać się do doskonalenia jakości sojuszu i wspierać sojusz w osiągnięciu jego celów; oraz
- b) umożliwiać sojuszowi wykazanie jakości jego wspólnie organizowanych działań.

W związku z tym ocena, która ma zostać przeprowadzona przez agencję ds. zapewniania jakości wybraną przez sojusz:

- a) służyłaby potwierdzeniu, że współpraca instytucji szkolnictwa wyższego jest sojuszem w rozumieniu niniejszego zalecenia;
- b) prowadziłyby do zmniejszenia obciążenia administracyjnego sojuszu, gdyż umożliwiałyby wspólne i jednorazowe, w ustalonym okresie obowiązywania, poddanie zewnętrznemu zapewnianiu jakości wspólnie organizowanych działań, zamiast poddawania ich wielu krajowym systemom zewnętrznego zapewniania jakości; oraz
- c) ułatwiłaby zapewnianie jakości wspólnej oferty edukacyjnej sojuszy, np. wspólnych programów lub mikropoświadczeń.

3. ZASADY

Metodyka oceny opracowana przez agencję ds. zapewniania jakości miałaby:

- a) odzwierciedlać autonomię i różnorodność sojuszy;
- b) zachęcać sojusz do stworzenia wspólnego systemu wewnętrznego zapewniania jakości obejmującego całość jego wspólnej oferty edukacyjnej;
- c) opierać się na zasadzie jednorazowości: wspólna oferta edukacyjna byłaby poddawana procedurom zewnętrznego zapewniania jakości tylko raz w danym okresie obowiązywania; oraz
- d) uwzględniać wszystkie odpowiednie części ESG, europejskie podejście do zapewniania jakości wspólnych programów oraz, w stosownych przypadkach, kryteria europejskie dotyczące znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski” określone w załączniku II do niniejszego zalecenia.

4. KWALIFIKOWALNOŚĆ

Ocena byłaby otwarta dla każdego sojuszu instytucji szkolnictwa wyższego w europejskim obszarze szkolnictwa wyższego.

Sojusz powinien dysponować jakąś formą systemu wewnętrznego zapewniania jakości na poziomie sojuszu, który to system miałby zastosowanie do określonych wspólnie organizowanych działań.

5. ZAKRES STOSOWANIA

Ocena koncentrowałaby się na skuteczności mechanizmów wewnętrznego zapewniania jakości i doskonalenia jakości w ramach sojuszu. Sojusz powinien określić i zapewnić przejrzystość co do tego, które części wspólnej oferty edukacyjnej i które działania podlegają systemowi wewnętrznego zapewniania jakości na poziomie sojuszu.

6. NAJWAŻNIEJSZE CECHY

Ocena opierałaby się na normach, w których w pełni uwzględniona jest część 1 ESG.

Normy mogłyby również obejmować potwierdzenie tego, że system wewnętrznego zapewniania jakości sojuszu zapewnia:

- a) zgodność wspólnych programów edukacyjnych oferowanych przez sojusz z normami europejskiego podejścia do zapewniania jakości wspólnych programów; oraz
- b) spełnienie przez wspólne programy edukacyjne kryteriów europejskich pozwalających na przyznawanie znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski”, jeżeli sojusz zdecyduje się na jego wydawanie.

Ocenę powinna przeprowadzać wybrana przez sojusz unijna agencja ds. zapewniania jakości zarejestrowana w EQAR lub agencja UE w pełni wdrażająca europejskie podejście do zapewniania jakości wspólnych programów.

Ocena powinna być oparta na spójnej metodyce i procedurze, które mają zostać określone jako część pełnych ram rozważanych w oparciu o wspomniane wyżej elementy składowe i które stosuje się niezależnie od tego, jaka agencja przeprowadza ocenę.

Metodyka zapewniałaby możliwość dostosowania każdej z procedur do danego sojuszu, z uwzględnieniem jego misji, składu (np. rozmiaru i zasięgu geograficznego) oraz zakresu wspólnie organizowanych działań.

7. WYNIKI I KONSEKWENCJE

Wynikiem oceny byłaby decyzja wybranej przez sojusz unijnej agencji ds. zapewniania jakości zarejestrowanej w EQAR lub agencji UE w pełni wdrażającej europejskie podejście do zapewniania jakości wspólnych programów, która to decyzja mogłaby być pozytywna, pozytywna warunkowo lub negatywna.

Z uwzględnieniem wymogów krajowych, pozytywna decyzja dotycząca oceny dawałaby sojuszowi prawo do:

- a) samoakredytacji jego wspólnej oferty edukacyjnej objętej oceną, z zastosowaniem norm europejskiego podejścia do zapewniania jakości wspólnych programów; oraz
- b) wykorzystywania znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski” w przypadku tych programów, które spełniają kryteria europejskie przyznawania tego znaku jakości.

Państwa członkowskie mogłyby uznawać pozytywną ocenę w następujący sposób:

- a) jeśli chodzi o krajowe zewnętrzne zapewnianie jakości na poziomie instytucjonalnym: zwolnić całą wspólną ofertę edukacyjną objętą wspólnym wewnętrznym zapewnianiem jakości, która przeszła ocenę z wynikiem pozytywnym, z dodatkowych krajowych procedur zapewniania jakości; oraz
- b) jeśli chodzi o krajowe zewnętrzne zapewnianie jakości na poziomie programu: zwolnić wszystkie programy objęte wspólnym wewnętrznym zapewnianiem jakości, które przeszły ocenę z wynikiem pozytywnym, z dodatkowych krajowych procedur zapewniania jakości.

Kryteria europejskie dotyczące znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski”

Kryteria europejskie dzielą się na dwie kategorie:

- Pierwsza kategoria koncentruje się na organizacji programu¹⁸ i opiera się na kryteriach zawartych w ESG i w podejściu europejskim¹⁹;
- Druga kategoria koncentruje się na wymiarze europejskim i obejmuje kryteria oparte na wartościach, odzwierciedlające znaczenie wspólnych europejskich wartości. Promuje wartości europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego (wolność akademicka, uczciwość akademicka, autonomia instytucjonalna, udział studentów i kadry w zarządzaniu szkolnictwem wyższym, odpowiedzialność publiczna za szkolnictwo wyższe i odpowiedzialność publiczna szkolnictwa wyższego) oraz wielojęzyczność, włączenie, zrównoważenie środowiskowe, interdyscyplinarność, możliwości uczenia się poza środowiskiem akademickim i szanse na zatrudnienie, a także cyfryzację jako zestaw elementów, które sprawiają, że znak jakości „Wspólny Dyplom Europejski” jest wyjątkowy. W związku z tym ważne jest, aby uczestniczące instytucje szkolnictwa wyższego miały przyznaną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego i włączyły kryteria dotyczące wymiaru europejskiego do swoich wspólnych ustaleń²⁰.

¹⁸ Organizacja programu oznacza sposób tworzenia wspólnego programu i sposób jego funkcjonowania we wszystkich instytucjach partnerskich.

¹⁹ W ramach procesu dynamicznego ujednolicania przyszłe zmiany w ESG i podejściu europejskim powinny mieć również zastosowanie do kryteriów przyznawania znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski”.

²⁰ Wspólne ustalenia dotyczące programu to ramy proceduralne i prawne regulujące realizację i sposób zaprojektowania wspólnego programu. Wspólne ustalenia mogą obejmować na przykład wspólny proces przyjmowania, selekcję studentów, wspólny program nauczania, procedury zapewniania jakości, ocenę, system oceniania, wspólne zarządzanie, polityki dotyczące zrównoważoności, organizację finansową, wspólne podejście dotyczące absolwentów, strategię komunikacji i rozpowszechniania informacji, wspólne polityki w zakresie własności intelektualnej. Takie ustalenia są zazwyczaj formułowane we wspólnych dokumentach, takich jak umowa konsorcjum.

Kryteria europejskie podzielono na dwie kategorie, aby wyraźnie pokazać podstawową odpowiedzialność instytucji szkolnictwa wyższego za ochronę wartości akademickich, przy jednoczesnym uznaniu znaczenia wymiaru europejskiego.

Kryteria europejskie przyznawania znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski” podlegają weryfikacji przez unijną agencję ds. zapewniania jakości zarejestrowaną w europejskim rejestrze agencji ds. zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym (EQAR) lub przez agencję UE w pełni wdrażającą europejskie podejście do zapewniania jakości wspólnych programów lub – na przykład w przypadku instytucji dokonujących samoakredytacji – w drodze samooceny. Kryteria przyznawania znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski” są weryfikowane na podstawie oświadczeń własnych i sprawozdań z akredytacji lub oceny, a także na podstawie głównych dokumentów zawierających ustalenia dotyczące wspólnego programu, takich jak m.in. umowy konsorcjum.

Kryteria europejskie dotyczące znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski”			Poziom europejskich ram kwalifikacji (ERK)
A. Kryteria organizacyjne programu			
	A1. Instytucje szkolnictwa wyższego biorące udział	Wspólny program jest oferowany przez co najmniej 2 instytucje szkolnictwa wyższego z co najmniej 2 różnych państw członkowskich.	6, 7, 8
	A2. Transnarodowa realizacja wspólnego dyplomu	Wspólny program jest opracowywany i realizowany wspólnie przez wszystkie biorące udział instytucje szkolnictwa wyższego.	6, 7, 8
		Wspólny program prowadzi do przyznania wspólnego dyplomu.	6, 7, 8
		Studentom wydawany jest wspólny suplement do dyplomu.	6, 7
		Wspólny program opisuje efekty uczenia się i punkty zaliczeniowe zgodnie z przewodnikiem dla użytkowników ECTS.	6, 7

	A3. Wspólne ustalenia dotyczące wspólnego programu	Wspólny program obejmuje wspólne strategie, procedury lub ustalenia określające planowanie i realizację programu nauczania, a także wszystkie kwestie organizacyjne i administracyjne. Przedstawiciele studentów uczestniczą w procesie decyzyjnym służącym określeniu wspólnych strategii, procedur lub ustaleń.	6, 7, 8
	A4. Procedury zapewniania jakości	Wewnętrzne i zewnętrzne zapewnianie jakości odbywa się zgodnie z normami i wytycznymi dla zapewniania jakości w europejskim obszarze szkolnictwa wyższego (ESG). Instytucje szkolnictwa wyższego, dziedzina studiów lub program są oceniane przez unijną agencję ds. zapewniania jakości zarejestrowaną w EQAR (europejskim rejestrze agencji ds. zapewniania jakości) lub agencję UE w pełni wdrażającą europejskie podejście do zapewniania jakości wspólnych programów.	6, 7, 8

		Wspólny program jest oceniany z wykorzystaniem norm europejskiego podejścia do zapewniania jakości wspólnych programów (podejście europejskie).	6, 7, 8
	A5. Monitorowanie losów absolwentów	W ramach wspólnego programu monitoruje się losy absolwentów za pośrednictwem systemu monitorowania losów absolwentów lub z wykorzystaniem danych zgromadzonych przez Europejskie Centrum Monitorowania Sektora Szkolnictwa Wyższego.	6, 7, 8
	A6. Uczenie się zorientowane na studentów	Wspólny program jest projektowany, stale udoskonalany i realizowany w sposób zachęcający studentów do odgrywania aktywnej roli w procesie uczenia się. Ocena studentów odzwierciedla takie podejście.	6, 7, 8

	A7. Kampus transnarodowy – dostęp do usług	Program obejmuje wspólną strategię, zgodnie z którą studenci i kadra mają dostęp do odpowiednich usług we wszystkich uczestniczących instytucjach szkolnictwa wyższego na takich samych warunkach jak wszyscy miejscowi studenci i miejscowa kadra ²¹ .	6, 7, 8
	A8. Elastyczna i wbudowana w program mobilność studentów	Wspólny program oferuje studentom fizyczną mobilność przewidującą co najmniej 30 punktów ECTS (które można podzielić na kilka pobyków) w co najmniej jednej instytucji partnerskiej. Wspólny program obejmuje strategię oferowania studentom, którzy nie są w stanie podróżować, alternatywnych rozwiązań, takich jak wirtualne wymiany czy mobilność mieszana.	6, 7
		Wspólny program oferuje co najmniej 6 miesięcy fizycznej mobilności w co najmniej jednej instytucji partnerskiej. Wspólny program obejmuje strategię oferowania alternatywnych rozwiązań dla studentów, którzy nie są w stanie podróżować.	8
	A9. Współocena i współpromotorzy prac dyplomowych	Prace dyplomowe są nadzorowane przez co najmniej 2 promotorów i współoceniane przez współpromotorów lub komitet składający się z członków z co najmniej 2 różnych instytucji mających siedzibę w 2 różnych krajach.	8

²¹ Nie oznacza to automatycznego prawa do świadczeń finansowych, takich jak stypendia czy świadczenia z zabezpieczenia społecznego we wszystkich instytucjach.

B. Kryteria dotyczące wymiaru europejskiego

	B1. Uczenie się oparte na interdyscyplinarności i badaniach naukowych	Ustalenia dotyczące wspólnego programu obejmują wbudowane elementy uczenia się opartego na interdyscyplinarności i badaniach naukowych, dostosowane do charakteru i uwarunkowań danego wspólnego programu.	6, 7, 8
	B2. Możliwości uczenia się poza środowiskiem akademickim i szanse na zatrudnienie	Ustalenia dotyczące wspólnego programu przewidują możliwości rozszerzenia doświadczenia edukacyjnego studentów poza kontekst akademicki, dostosowane do charakteru i uwarunkowań danego wspólnego programu, w tym wymogów rynku pracy, obejmujące elementy lub działania międzysektorowe oraz rozwój umiejętności przekrojowych ²² .	6, 7, 8

²² Możliwości te obejmują między innymi takie elementy, jak współpraca z sektorami gospodarczymi i społecznymi przy projektowaniu lub wdrażaniu programów nauczania, staże, uczenie się w miejscu pracy, oddelegowanie/praktyki, wolontariat, uczenie się przez zaangażowanie i podejścia oparte na wyzwaniach.

	B3. Cyfryzacja	Ustalenia dotyczące wspólnego programu obejmują możliwości rozwijania przez studentów odpowiednich umiejętności i kompetencji cyfrowych, dostosowane do charakteru i uwarunkowań danego wspólnego programu.	6, 7, 8
	B4. Wartości	Ustalenia dotyczące wspólnego programu są zgodne z wartościami europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego (wolność akademicka, uczciwość akademicka, autonomia instytucjonalna, uczestnictwo studentów i kadry w zarządzaniu szkolnictwem wyższym, odpowiedzialność publiczna za szkolnictwo wyższe i odpowiedzialność publiczna szkolnictwa wyższego) oraz obejmują zobowiązanie do promowania wspólnych europejskich wartości ²³ i obywatelstwa demokratycznego.	6, 7, 8

²³ Zapisanych w art. 2 TUE i Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej.

	B5. Wielojęzyczność	Ustalenia dotyczące wspólnego programu oferują każdemu studentowi możliwości nabycia umiejętności językowych dzięki kontaktowi z co najmniej 2 różnymi językami UE ²⁴ podczas działań edukacyjnych lub podczas mobilności edukacyjnej.	6, 7, 8
	B6. Włączający charakter	Ustalenia dotyczące wspólnego programu obejmują zaangażowanie na rzecz szerokiego uczestnictwa polegające na wspieraniu różnorodności, równości i włączenia oraz na przyjęciu dostosowanych do potrzeb środków wspomagających studentów i kadre o mniejszych szansach.	6, 7, 8
		Ustalenia dotyczące wspólnego programu obejmują zobowiązanie do przestrzegania zasad Europejskiej karty naukowca.	8
	B7. Zrównoważenie środowiskowe	Ustalenia dotyczące wspólnego programu obejmują strategię i działania odnoszące się do zrównowżenia środowiskowego oraz wdrażanie środków mających na celu zminimalizowanie śladu środowiskowego działań programu, a także przewidują możliwości rozwijania przez studentów odpowiednich umiejętności i kompetencji ekologicznych, dostosowane do charakteru i uwarunkowań danego wspólnego programu.	6, 7, 8

²⁴ Kontakt z językami UE może mieć miejsce w ramach aktywnego lub pasywnego używania języka (języków), na dowolnym poziomie w działaniach dydaktycznych lub związanych z uczeniem się, podczas egzaminów, działań badawczych, działań związanych z zaangażowaniem zawodowym lub obywatelskim oraz w okresach mobilności, w tym w ramach mobilności do kraju, w którym w życiu codziennym używany jest głównie inny język.

Glosariusz terminów

Sojusz: grupa co najmniej 2 europejskich instytucji szkolnictwa wyższego, które przystąpiły do transnarodowej długoterminowej współpracy strukturalnej, potwierdzonej we wspólnej deklaracji misji zatwierdzonej przez odpowiednie organy decyzyjne każdego z członków sojuszu na szczeblu instytucjonalnym. Współpraca ta obejmuje wspólne podejmowanie decyzji dotyczących zarządzania, a jej główną misją jest wspólna oferta edukacyjna. Godnym uwagi przykładem są sojusze instytucji szkolnictwa wyższego finansowane w ramach inicjatywy Uniwersytety Europejskie.

Oferta edukacyjna: oferty szkolnictwa wyższego w jak najszerszym znaczeniu, w tym programy studiów prowadzące do uzyskania pełnego dyplomu, kursy prowadzące do uzyskania mikropoświadczeń, a także oferta niebędąca częścią programu prowadzącego do uzyskania formalnego dyplomu.

Europejskie podejście do zapewniania jakości wspólnych programów: podejście, które zostało zatwierdzone w maju 2015 r. przez europejskich ministrów odpowiedzialnych za szkolnictwo wyższe i które opracowano w celu ułatwienia zewnętrznego zapewniania jakości tych programów; określono w nim normy, które opierają się na uzgodnionych narzędziach europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego, bez stosowania dodatkowych kryteriów krajowych. Oczekuje się, że podejście to ułatwi zintegrowane podejścia do zapewniania jakości wspólnych programów faktycznie oddające i odzwierciedlające wspólny charakter tych programów. Podejście europejskie jest dostępne pod adresem:

https://www.eqar.eu/assets/uploads/2018/04/02_European_Approach_QA_of_Joint_Programmes_v1_0.pdf.

Ocena: przegląd dotyczący zapewnienia jakości odnoszący się do instytucji szkolnictwa wyższego lub oferty edukacyjnej, przeprowadzany wewnętrznie lub zewnętrznie.

Program studiów prowadzących do wspólnego dyplomu: wspólny program prowadzący do uzyskania wspólnego dyplomu.

Wspólny dyplom europejski: określenie ostatecznego kształtu i ostateczne zdefiniowanie koncepcji „wspólnego dyplomu europejskiego” ma nastąpić, gdy Rada zdecyduje o podjęciu kroków w kierunku jego wprowadzenia, po analizie sporządzonego przez Komisję sprawozdania oceniającego wdrożenie znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski” oraz po analizie studium wykonalności dotyczącego wspólnego dyplomu europejskiego co opisano w rezolucji Rady w sprawie znaku jakości „Wspólny Dyplom Europejski” i kolejnych kroków w kierunku ewentualnego wspólnego dyplomu europejskiego: zwiększanie konkurencyjności Europy i atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego. Na obecnym etapie definicja jest następująca: wspólny dyplom przyznawany studentom w celu poświadczenia ukończenia wspólnego programu realizowanego przez co najmniej 2 instytucje szkolnictwa wyższego z różnych krajów, w tym z co najmniej 2 państw członkowskich UE. Wspólny program prowadzący do przyznania wspólnego dyplomu europejskiego spełnia wspólny zestaw kryteriów europejskich, a jego jakość jest zapewniana w poprzez zastosowanie ESG i podejścia europejskiego, co powinno ułatwić automatyczne uznawanie dyplomu w UE. Jeżeli wymagają tego krajowe ramy kwalifikacji, możliwe jest włączenie wspólnego dyplomu europejskiego do krajowego ustawodawstwa w celu ułatwienia jego wdrażania we wszystkich państwach, z których pochodzą instytucje uczestniczące.

Znak jakości „Wspólny Dyplom Europejski”: znak jakości przyznawany wspólnym programom realizowanym w ramach współpracy transnarodowej instytucji szkolnictwa wyższego z różnych krajów, w tym z co najmniej 2 państw członkowskich UE, mający działać jako marka, promujący przestrzeganie norm europejskich oraz zapewniający wspólnym programom dysponującym tym znakiem wyeksponowanie i prestiż. Znak przyznawany jest na podstawie wspólnych kryteriów europejskich po dokonaniu oceny przez właściwe organy akredytujące lub organy ds. zapewnienia jakości, takie jak samoakredytujące uniwersytety, agencje akredytacyjne lub podmioty ds. zapewniania jakości.

Wspólnie organizowane działania: działania sojuszu i należących do niego instytucji szkolnictwa wyższego, które sojusz postanowił objąć swoim wspólnym systemem wewnętrznego zapewniania jakości.

Wspólny program: zintegrowany program nauczania, koordynowany i oferowany wspólnie przez różne instytucje szkolnictwa wyższego, prowadzący do uzyskania podwójnych/wielokrotnych dyplomów lub wspólnego dyplomu.

Zapewnianie jakości: procedury, zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne, przeprowadzane przez instytucję szkolnictwa wyższego lub agencję ds. zapewniania jakości w celu zapewnienia środowiska edukacyjnego, w którym treść programów, możliwości uczenia się i infrastruktura są oparte na zasadzie równości i dostosowane do zakładanych celów. Działania w zakresie zapewniania jakości mają dwojaki cel:

- **odpowiedzialność:** system zapewniania jakości stanowi dla społeczności szkolnictwa wyższego i społeczeństwa zapewnienie o wysokiej jakości działań instytucji szkolnictwa wyższego wynikającej z przestrzegania szeregu norm. Może stanowić podstawę przyznania instytucji pewnych praw: rekrutacji studentów, przyznawania stopni naukowych, uzyskiwania finansowania publicznego.
- **doskonalenie:** systemy zapewniania jakości oferują również instytucjom szkolnictwa wyższego doradztwo i zalecenia co do tego, w jaki sposób mogą one udoskonalać swoją działalność.

Postrzegane łącznie odpowiedzialność i doskonalenie w kontekście systemu zapewniania jakości budują zaufanie do działalności instytucji szkolnictwa wyższego. Mają kluczowe znaczenie dla wspierania rozwoju kultury jakości, którą akceptują wszyscy: od studentów i kadry po kierownictwo i organy zarządcze instytucji. Termin „zapewnianie jakości” stosowany jest w niniejszym dokumencie w celu opisanie wszystkich działań w ramach cyklu ciągłego ulepszania, tj. działań w zakresie zarówno odpowiedzialności, jak i doskonalenia.

- a) **Wewnętrzne zapewnianie jakości:** procedury przeprowadzane wewnętrznie przez same instytucje szkolnictwa wyższego. Są one zazwyczaj opracowywane w ramach strategii zapewniania jakości instytucji szkolnictwa wyższego i opierają się na założeniu, że instytucje są przede wszystkim same odpowiedzialne za jakość swojej oferty i zapewnienie tej jakości.
- b) **Zewnętrzne zapewnianie jakości:** procedury przeprowadzane przez agencje ds. zapewniania jakości.
- c) **Podejście instytucjonalne do zewnętrznego zapewniania jakości:** oznacza, że instytucja musi przejść procedury zewnętrznego zapewniania jakości wyłącznie na poziomie instytucjonalnym, które mają ocenić skuteczność procedur wewnętrznego zapewniania jakości instytucji oraz to, czy instytucja posiada wystarczająco dojrzałą kulturę jakości, aby zapewnić wysoką jakość swoich programów nauczania. Pozwala to instytucji opracowywać i realizować programy bez konieczności przeprowadzania zewnętrznego przeglądu jakości na poziomie programu (w wielu krajach jest to tzw. samoakredytacja).
- d) **Podejście programowe do zewnętrznego zapewniania jakości:** oznacza, że każdy program (lub grupa programów) realizowany przez co najmniej jedną instytucję szkolnictwa wyższego musi podlegać procedurom przeglądu zewnętrznego zapewniania jakości.

- e) **Podejście łączone do zewnętrznego zapewniania jakości:** sytuacja, w której system szkolnictwa wyższego stosuje zarówno podejście instytucjonalne, jak i programowe do zewnętrznego zapewniania jakości. Jest to podejście stosowane w większości systemów szkolnictwa wyższego w UE²⁵.

Normy i wytyczne dla zapewniania jakości w europejskim obszarze szkolnictwa wyższego (ESG): zestaw norm i wytycznych dotyczących wewnętrznego i zewnętrznego zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym. ESG nie są normami jakości ani nie określają sposobu wdrażania procesów zapewniania jakości, ale oferują wskazówki w obszarach, które mają zasadnicze znaczenie dla skutecznego zapewniania jakości i skutecznych środowisk edukacyjnych w szkolnictwie wyższym. ESG należy rozpatrywać w szerszym kontekście obejmującym również ramy kwalifikacji, europejski system transferu i akumulacji punktów (ECTS) i suplement do dyplomu, które przyczyniają się również do promowania przejrzystości i wzajemnego zaufania do szkolnictwa wyższego w europejskim obszarze szkolnictwa wyższego. ESG są dostępne pod adresem: <https://www.enqa.eu/esg-standards-and-guidelines-for-quality-assurance-in-the-european-higher-education-area/>.

²⁵ W ankiecie Komisji z 2023 r. dotyczącej wdrażania zalecenia Rady w sprawie tworzenia powiązań na rzecz skutecznej europejskiej współpracy w dziedzinie szkolnictwa wyższego 14 ministerstw odpowiedziało, że stosuje podejście łączone do zewnętrznego zapewniania jakości.